

Automatisering Gids

Geld is geen panacee

Laatste update: 13-11-2009

door: Rolf Zaai

De overheid zou actief moeten stimuleren dat financiële instellingen meer geld steken in innovatie. Met die aanbeveling komt de Adviesraad voor het Wetenschaps- en Technologiebeleid (AWT) in zijn begin deze maand vrijgegeven achtergrondstudie 'Finance for Innovation'.

Het adagium dat voor een goed idee altijd geld te vinden is, gaat volgens AWT onvoldoende op. De adviesraad spreekt van "hardnekkige fricties ten aanzien van de risicovolle en ongreepbare langetermijninvesteringen die nodig zijn voor innovatie". Volgens AWT kunnen beleidsmakers het innovatief vermogen van de economie versterken door te zorgen voor een beter functioneren van de financiële sector. De overheid zou daarom de gerichtheid op kortetermijnprestaties bij financiële instellingen en beursgenoteerde bedrijven moeten tegengaan.

De analyse van het AWT wordt door de IT-industrie met de nodige reserve ontvangen. De overwegende opvatting daar lijkt nog altijd te zijn dat als er voor een innovatief plan geen geld bijelkaar te krijgen is, er waarschijnlijk iets schort aan de businesscase.

Volgens Tony Bosma, partner bij Ordina, is de gedachte dat vooral budget bij innovatie de beperkende factor zou zijn, vooral perceptie: "Het niet vrij kunnen maken van budget heeft meestal te maken met het mijden van risico, maar de beleving van risico is cultureel bepaald. Mijn ervaring is dat de beduchtheid voor risico's minder wordt naarmate je innovatie systematischer benadert, vanuit een strategie die definieert op welke trends je wilt reageren, hoe dat met je business-strategie samenhangt, hoe en met wie je wilt samenwerken. Als dat helder is, dan is financiering slechts zelden een onoverkomelijk probleem."

Bosma adviseert bij Ordina organisaties op het gebied van innovatie en klantgedrag. In dat kader was hij ook betrokken bij een breed opgezet onderzoek naar innovatie in Nederland. Daaruit kwam naar voren dat budget (met 55 procent) wel de meest genoemde belemmerde factor is. Behalve het verschil tussen perceptie en werkelijkheid, speelt in die score mogelijk ook een rol dat de categorie van niet-financiële belemmeringen uiteenvalt in een baaiert van cultureel, mentaal en organisatorische frustraties, variërend van trage besluitvorming (44 procent) en implementatieproblemen (32 procent) tot 'organisatiecultuur' (31 procent) en gebrek aan 'cross-functionele samenwerking' (19 procent).

Zoals te verwachten, komt 'gebrek aan lef' in het rijtje van veelgenoemde belemmeringen niet voor. Toch is dat volgens Syntens' manager Marketing en Innovatie, Peter Koudstaal, kort gezegd wel waar het op neerkomt. Vanuit Syntens is Koudstaal onder meer betrokken bij het programma Nederland Digitaal in Verbinding. Dat verschaft hem een 'down to earth' inzicht in de manier waarop veel bedrijven nog dagelijks gebruikmaken van fax en MS-DOS. Als niet direct investeringsafhankelijke belemmeringen voor innovatie wijst hij op gebrek aan keten- en netwerkbewustzijn in het mkb en op de rol van de ICT-dienstverleners: "Een ICT-bedrijf heeft er vaak belang bij dingen bij het oude te laten, ze verdienen daar vaak meer aan dan aan connectiviteit en open standaarden."

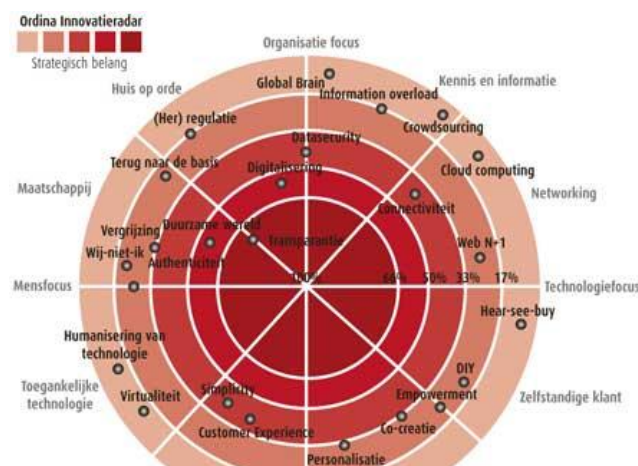
Ook Capgemini Nederlands vicepresident Business Innovation, Hans van Grieken, plaatst vraagtekens bij de nadruk op financieringsproblemen: "Men is in het algemeen heel snel geneigd te roepen dat er geen geld is. En soms zal dat ook wel kloppen, maar ik zie ook heel veel ideeën die geld zouden opleveren of forse besparingen mogelijk zouden maken, niet van de grond komen. Neem zorg op afstand. Iedereen kent het probleem van de toenemende zorgbehoefte door vergrijzing. Er is onderzoek gedaan en daar komt naar voren dat in veel gevallen zorg op afstand een oplossing kan zijn om het niveau van de zorg te verbeteren en de kosten naar omlaag te krijgen. Maar gebeurt het? Voor zover ik zie, nog niet. Nog zo'n voorbeeld: 'mobiel toezicht' bij de politie in Groningen. Gebruik van een pda of smartphone met plaatsbepaling levert agenten een geweldige efficiëntieverbetering op.

aar hebben ze terecht een innovatieprijs van Binnenlandse Zaken mee gewonnen. Maar wordt dat nu opgeschaald naar een landelijk project? Nee, het verzandt in standaardisatieperikelen, in de autonomie van regionale korpsen en in tal van commissies die er elk hun plasje over moeten doen. Dat is een organisatieprobleem, dat heeft niets met financiering te maken, de businesscase is evident."

Ook de geringe mate waarin gebruik wordt gemaakt van de vele subsidiepotjes die de overheid inmiddels voor innovatie beschikbaar stelt, duidt er volgens Van Grieken op dat financiering niet altijd het hoofdprobleem hoeft te zijn. Als voorbeeld verwijst hij naar een Rekenkameronderzoek naar zorg op afstand in de langdurige zorg. De Algemene Rekenkamer stelt daar vast dat het voor innovatieprojecten beschikbare budget niet volledig wordt gebruikt. Ook op andere plaatsen blijft innovatiegeld onaangeroerd.

rancheorganisatie ICT-Office zegt daarover: "Ondanks de hoge bekendheid maken maar weinig bedrijven echt gebruik van deze regelingen. Na de WBSO wordt alleen de kennismigrantenregeling door een kwart van de ICT-bedrijven gebruikt (...). De huidige octrooi-box die vanaf 2010 als innovatiebox een fiscale stimulans biedt voor investeringen in innovaties, is bij vrijwel alle middelgrote en grote ICT-bedrijven bekend, maar slechts zeer beperkt ook gebruikt. Zo zijn ook de innovatiekredieten bij een ruime meerderheid wel bekend, maar worden deze niet gebruikt."

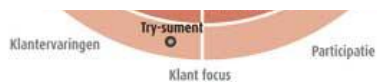
Tegenover de scepsis dat niet de financiële middelen maar de 'mindset' de beperkende factor vormt, brengt AWT in stelling dat "een snel groeiende [hoeveelheid] wetenschappelijke literatuur laat zien dat verschillen in de financiële sectoren van geïndustrialiseerde landen resulteren in verschillende niveaus en richtingen van innovatie in die landen."

Culturele factor bron: ordina

'Harde' investeringen hebben 'zachte' hefboom nodig

Een verassend accent in de discussie over de rol van financiering bij innovatie wordt gelegd door professor Henk Volberda van de Rotterdam School of Management (Erasmus Universiteit). Hij wijst erop dat Nederland wat technologische geavanceerdheid betreft hoog op de internationale ranglijsten staat, maar desondanks qua efficiëntie en productiviteit matig presteert: "Blijkbaar profiteren we onvoldoende van onze investeringen in technologische innovatie. En dat is waarschijnlijk een gevolg van een gebrek

aan sociale innovatie. Als je organisatie niet meeverandert, dan heeft technologisch innoveren weinig effect. Door investeren in vernieuwend leiderschap, platte organisatievormen, slimmer werken en cocreatie is het mogelijk de economische effecten van investeringen in technologie (R&D) met een factor vier te vergroten." Samenwerking en sociale innovatie zouden ook de flexibiliteit en slagvaardigheid van organisaties en zo indirect de risico's die investeren R&D verminderen. Juist bij deze sociale innovatie, die een hefboom zou kunnen leveren voor het vergroten van het rendement uit technologische innovatie, speelt ICT volgens Volberda een belangrijke ondersteunende rol.

Verschenen in: Automatisering Gids nr. 46, 2009

© Sdu Uitgevers, Den Haag

Automatisering Gids biedt u:
meer dan 2000 whitepapers, business cases en reference cases.
Ga naar automatiseringgids.nl/whitepapers en bekijk het complete overzicht.